

ISTEN SZENT SATORÁNAK
BECSÜLLETBEN VALÓ

TARTATASA

és TARTATTATASA.

az az :

Olly rövid edgyűgyű Tanítás, melyben,
az Isteni tiszteletre, és egyéb szent dol-
gokra s' végekre eleitül fogván rendeltetett Helyek-
nek, kiváltképpen az Isten szent TEMPLOMNAK
tisztán, s' minden illetlen dolgoktól való úrresen
Tartattatása, szent írás szavaibul, és erőssé-
giből tanittatik, és próbáltatik.

Mellyet

Prædicállot E N D R E D E N az szent

Partialis előt. A. 1682. Die 11. Novemb. s'

ugyan a' Sz. Partiális kívánságára

Typus alá is bocfátot

D E B R E C E N I F O R I S I S T V A N.

Király - Daroczi Prædicátor.

DEBRECENBEN,

TÓLTESI ISTVAN által. 1683. Eszt.

D E D I K A L A S.

Az szent étellel, tiszta tudománnyal,
szép edgyességgel mindenűt méltán hi-
res KÖZEP - SZOLNOK V A R -
MEGYEBEN Lévo Ur Chri-
stus hűséges Szolgainak,
mostani

Nagy tudományu, és tanácsu, nehéz dol-
gok igazgatásában ritka példaju, már Ti-
zenhat esztendőktől fogván valo érdemes
Esperestyének s' Seniorjának.

Tisz: K Ö R M E N D I B. P E T E N
Sogor Uramnak ő kegyelmének, min-
denekben nagy Fautoromnak
s' gondviselőmnek.

Es ugyan

Azon Tractusban lévő, Ur Christus
minden rendben lévő hűséges Szolgai-
nak, En Uraimnak, az Urban kíváncs
Atyámfiaimnak, s' Szolga-tárfaimnak, ez, ő
kegyelmek kívánságára, s' kölcségek ál-
tal ki-bocsáttatott csekély íráscskamot,
kélz engedelmeiséggel, és jó szível offerálok.

Debreczeni Foris István.

K-Daroczi Prædicator.

Anno Æræ Christianæ, 1683. 17. Martii.

Isten Szent Sátorának becsületben valo
tartása, és tartattatása.

Leczke: Levit. 19. vers. 30.

Az én szent Sátoromat becsületben tartsátok.

En vagyok az Ur.

Elöljáró-beszéd.

AZ Isten Templomának, és Sátorának tulajdonsá-
gi, a' többi közöt, ezek:

1. Az szentség, az az, hogy szent legyen, és
hogy szent-is volt. Szent volt pedig az Templom
nem csak azért hogy az Isteni tisztetnek helye volt;
hanem azon kívül neminemű Ceremoniás szent-
séggel-is szent volt, mert az Istennek itt alat a' föl-
dön, szeki, udvara, a' menyorságnak czimere, a' jó-
vendőben, emberi testben meg-jelenendő Christus-
nak ábrázolója volt, minemű szentségek ma a' mi
Templominknak nincsenek.

2. Az csudákkal valo bővölködés, mellyeket
elő számlálni nem szükség, mint bizontalanokat.

3. Az becsületben valo tartás, melynek igen
nagyra kell lenni, Istennek ez parancsolattya sje-
rint, melly a' mi leczkénk.

Summa sjerint, erőssen parancsollya Isten szent
Sátorának becsületben valo tartását. Okat-is adván.

1. Rész. Vagyon ez parancsolat. *Az én szent
Sátoromat Őe.*

A 2

2. Rész.

2. Rész. Vagyon az indító erős ok. *En vagyok az Ur.*

MAGYARAZAT.

1. Kérdés. Mit kell érteni az Isten Sátorán?

Felelet. 1. Azt a Sátor, mellynek fő építő mestere maga volt az Isten. Lásd. Exod. 25. 40. A 7. 44. Hebr. 8. 5. Utanna valok pedig, Besáleel, Judda nemzetségéből, Aholiab, Dán nemzetségéből, és több bölcs emberek. Exod. 31. 2-6. és 35. 30-36. holot *NB.* merő csuda volt, hogy olly Egyiptomi rabság miat el-parasztult emberek közül találtattak olyanok, kik ez nagy munkát vighez vinnék, és az Sidokkal edgyűt, a' pusztát be-járó Isten Sátorát oly hamar el-vigéznék; mert ugyan-is kezdék csinálni azt, az Egyiptombul való kisébadulás után, az első estendőnek *Tisri* nevű, *akar mondgyuk* Sz. Mihály havában, és az Másik estendőnek első holnapjában. *akar mondgyuk*, Böjt-más havában, hat holnapok alatt el-is vigézték Exod. 40. v. 1. 2. Mely Sátorát más nével hívják: Hajléknac, bizonságtételnek Sátoránac &c. melyben gyűlt az Nép az Istennek tiszteltetire, és nagy dolgokrul való meg-kérdésére. Exod. 25. 22. Melynek materiajárul olvasd Exod. 25. 2-8. és 35. 5-9. Formájárul ílmét Exod. 26.

Részei ez szent Satornak im ez hármak vóltanak.

1. Az Tornác, vagy Pitvar. 2. A' szent hely. 3. A' leg-szentségesb hely, vagy Szentek szente, mellyek más nag' derék dolgokat jelentettek. *Volleb. Th. Christ. lib. 1. cap. 14.*

I. A' Christusra nézve.

a. A' pitvar, a' földet mellyen a' Christus meg-áldoztatott.

b, A'

b. A' szent hely, a' látható eget, mellyen a' Christus által ment.

c. A' leg-szentségesb hely, az egeknek egét, mellyben a' Christus bé-ment. Hebr. 4. 14. *Vagyon nagy Papi Fejedelmünk ki az egeket által hatotta, tudni illeik a' Jéfus, az Istennek Fia.*

II. Az Ecclesiára nézve.

Az az három rész az Ecclesia három féle állapotát nézte.

1. A' külsőt, a' mennyiben jókat és gonoszokat bé-foglal, és fogad, mint köz pitvar.

2. A' kegyelem állapotát (melly az Ecclesia bent helye) melyben csak az igaz lelki Papok forgolódnak

3. A' dicsőségnek állapotát, melyben, mint belső ágyasházban ez élet után az Ecclesia fog bévitettetni, és örökké ott nyugodni.

Edényi e' szent Satornak im ezek vóltanak:

I. A' Tornácban, vagy Pitvarban.

I. Az Ercz Oltár, *akar*, egészlen égő áldozatnak Oltára. Exod. 40. 29. hozzá tartozó edényekkel edgyűtt. Exod. 27. 1-8. melynek titkait magyarázza szent Pál. Hebr. 13. 10.

II. Az Ercz Mosdó, melyben viz állott, Aronnak és fiainak mosodásokra. Exod. 30. 18-21. mellynek helyében csinálta osztán Salomon az Ercz Tengert. 1 Reg. 7. 23. 2 Chron. 4. 2.

II. A' szent helyen.

1. Az Arany oltár. Exod. 30. 1. seqv. mely a' Christus érdemét jelentette. Eph. 5. 2.

2. Az Arany Gyertyatarto. Exod. 25. 31. és 27. 20. 21.

A 3

3. Az

3. Az Aranyasztal. Exod. 25. 23.

4. A' Frigy-láda, és ahoz valok, Exod. 25. 10.

Felelet. II. Az Isten Templomát, holott NB. az régieknek nem volt Templomok; hanem az Izrael Fiainak Egyiptomból való kijöveleik után 480. éltendőben. Szent György havában, Salomon, birodalmának 4dik éltendéjében, az Moria hegynek tetején. Jerusalemből való felet kezdet ELSŐSZÖR Templomot eppiteni. 1. Reg. 6. 1. 2. Chron. 3. 1. Világ teremése után, mint edgy 3003. éltendőkkel, mellyet el is vigezet birodalmának 11dik éltendéjében. Mint-Szent havában, hét éltendők alatt. 1. Reg. 6. 38. Melly Templom, merő világ első, és nagy csudája volt, nagy dicsőséges volta miat.

Ez Templom eppítésétől David Király, noha sok aranyat, és ezüstöt szerzet vala, meg-tiltatott. 1. Chron. 22. 8. és 28. 11. seqv.

Az mivelc között fő volt az Tyrusbeli Hiram, és az Gibleusoc, 1. Reg. 5. 18. A' munkások szám szerint voltak száz-nyolczvan három ezren, és három száz. 183300. Confer. 1. Reg. 5. 13. 15. 16. Kik merő Isten napi számosi voltak, és az ő felsége Templomához fát és követ készítettek.

Részei e' s'ent Templomnak im ez három voltak.

1. Az tornacz vagy pitvar. (2) A' s'ent hely. (3) A' s'entek s'ente. Több aprobb részeket elhalgatván ez s'ent templom körül titkos dolgokat is találunk. Mert az a' s'ent Templom jelentette mind azt, valamiben Isten lakni akar, és méltoztatik.

Ugy-mint

1. A'

1. A' Christus s'ent testét, melyben az Istenség int templombá meg-jelenendő vala, mint maga Uruk magyarázván, mondgya. Joh. 2. 19. seqv. *Roncsatok-e' templomot, és harmad napra fel-eppitem azt, v. 21. ő pedig szól vala az maga testének templomáról.*

2. Az eget, mint Isten dicsőségeinek helyet, melyben a' Christus teste ülni fogna. Hebr. 9. 24. *Mert nem kézzel csinált s'entségben ment be a' Christus, hanem az égben, hogy meg-jelennék Istennek előtte érettnék, most.*

3. Az Ecclesiát, melyben az Isten jelen vagyon, Matt. 28. 20. Apoc. 1. 13.

4. Annak edényi, jelentettnek minden hiveket. 1. Thess. 4. 4.

5. Salomon, annak építője, a' Christust, ki-is az ő Anyaszentegyházát építi, Matt. 16. 18. Eph. 2. 20. 21.

6. Az Tyrusbeliek, és egyebek, kik e' s'ent munkára fogadtattanak volt, jelentették az pogányokat, kik az Ecclesiá közé be-hivatandók valának.

7. Hogy ez csudára méltó nagy éppület, minden fejsze, pöröly, vagy valami vas szerűzám pendülése nélkül ízépen végben ment. 1. Reg. 6. 7. azzal jelentődött az, hogy Isten az Ecclesiát éppíti csendes úton módon, az ige és lélek által, nem kegyetlenség, vagy világi motusok által.

Tartott fenn ez dicsőséges ELSŐ Jerusalembeli Templom tovább 400. éltendőknel; de ostromlva a' Babyloniussok Hadnagya, Nabuzar-Adán felgyújtá és el-égeté, Sedechiának, Juda rosz Királyának, XI. éltendéjében, mikor a' Sidoság a' Babylóniai ke-

niai keferves fogságra vitetnék, és mint a' nyáj hajtának. 2. Reg. 25. 2. Chron. 36. Jer. 40. 1.

Ez nagy romlás lőtt világ teremtetetése után 3415. éfztendő tájban.

Ez hetven éfztendőig tartó, keferves rabságból való ki-fzabadulás után. 2. Chron. 36. 22. Efd. 1. 1. Jer. 25. 12. és 29. 10. Dárius Királynak második éfztendejében az hatodik hólnapnak 24 dik napján kezdék az MASODIK Templomot, melly Zorobábelének mondatik, éppéteni. Hag. 1. 15. és 46. éfztendők folyása alatt építék meg. Joh. 2. 20. mellyet, minekutánna az útolsobb időkben fok s;ép alkotmányokkal ékegetet s' öregbített meg Herodes, némelleyek, (noha helytelenül) HARMADIK Templomnak mondgyák. Abban disputált. Luc. 2. 46. tanított is maga a' mi édes Idvezítőnk, mint az Evangélisták irási bizonyították. Melly volt edgyik nagyobb dicsősége ez MASODIK Templomnak, az ELSŐNEL. Malach. 3. 1. Matt. 12. 42. Hag. 2. 9.

Tartott fenn ez MASODIK Templom mint edgy 410. éfztendőig, az után Titus Vespasianus által el-rontatott, Christus Urunk jövendőlése szerint. Matt. 24. 2. Marc. 13. 2. Luc. 19. 44. Anno Domini 71. mint Severus Sulpitius írja, vagy 72. mint másoknak tetszik. Azért a' Jérusalembeli kétfőrt meg építettett hires Templom, tartott fenn summáson mint edgy 810. éfztendőig.

A' Sidók még a' HARMADIK Templomot várják Ezech. 40. és következő részei szerint, melly a' Messias idejében meg-fogna épülni, de haszontalanul mert ez Messiasnak, az második Templomban, melly

lyet Zorobábel épített, kellett eljőni. Hag. 2. 8. 9. és abban tanítani, mellyben el-jött volt, s' tanított is ő Felsége sokszor.

Itt ezt vegyük elzünkben, hogy Jérusálem városának, a' Második Templommal edgyütt való pusztulását HAT nagy hallatlan dolgok, és csudák előzték meg. Joseph. de bello Judaic. Cap. 12.

1. Egy Jelus nevű szántó ember, az Városnak meg-szállása és pusztulása előtt, HET egész éfztendőkkel s' öt hólnapokkal s;űntelen a' templomban futosván ezt kiáltotta: Szó Nap-keletről; Szó Nap-nyugotrul, Szó a' négy s;elekről. Szó Jérusálem, az Templom, az új Ferjek, Menyecskek, és az egész Kőféleg ellen: mely kiáltásáért. noha ves;ővel meg-vertet; mindazáltal ő nem halgatott mind addig is, még Jérusálemet a' Romai vitézek környül nem vetették, és neki vért nem oltottak szemében az kőfalon.

2. Egy Hegyes-tör forma üstökös csillag estendeig a' Város felet latczot.

3. Az Templomnak rezes ajtai, mellyeket 20. emberek is más;szor nehezen nyitottanak-ki, ma-okban meg-nyiltanak.

4. A' Templomban éjjel ily szó hallatot: MENYÜNK-EL INNET.

5. Ellenkező seregec láttattanak az levegő égbén, íd hasonlorul. 2. Mach. 5. 1. 2. 3.

6. Egy Tehén, mellyet csak hamar meg-áldozni arnak vala, a' Templomban, bárányt, nem borjut et, mellyekből tanulhattanak volna.

Ez két Templomin kívül Istennek, hasonló nagy templomot csináltak az különös Sidók Samariában az

ban az Garizim hegyén, Manassának, Jaddi Fő-Papnak atyafiának tanácsából, mely miat a' Sidók, és Samaritanusok között lévő veszekedés igen nevedet. *Joh. 4. v. 9. és 20.* Ezt nevezik SAMARIAI Templomnak, mely 200. esztendőig duralt, az után Hircanustul el-rontatott.

A' Samaritanusok eredetiről &c. *Lásd Fran. Burm. Præcep. olim charissim. A.D. 1679. 21. Die Novem. denati. Synop. Theol. Libr. 4. Cap. 35. th. 7.*

Ezen kívül más templomokat is csináltak Egyiptomban a' Sidók, magokat (helytelenül) támogatván, *Esa. 19. v. 19.*

1. Onias, Simeon Justus kissebik Fia, ezt nevezik ALEXANDRIAI Templomnak. Tartot ez fen 343. est. az után Vespasianus által be-záratott.

2. Onias, Onias harmadik Fő Papnak Fia, Antiochus Epiphanes, és Ptolomæus Philometor alatt Ez tartot fen 200. esztendőig.

Ezekon kívül, több apro kápolnakat is csináltak imit amot a' Sidók.

2. KERD. Miképpen mondatik az Isten Sátor szentnek?

FELEL. Az előljáro beszédben meg-mondók.

3. KERD. Micsodás becsületben kel tartani vagy micsodas becsülettel kel becsülni az Isten Sátorát, és Templomát?

FELEL. Nem Istenivel mint a' Papisták az ostyák képeket, és egyéb edényeket, mert az Őket nem illeti, nem *positiva* (a' mint hijják) reverentiával; hanem *Privativa*, ollyannal t. i. mellyel azt mivellyük hogy ne legyen semmi oly dolog az Isten tisztelet

né

nézô dolgok és helyek körül, mely annak méltóságát, tisztaságát meg-kissebbitené vagy csonkitaná mikor ostan az Isteni tisztelet végben megyen, azokban és azok által. P. O. Nem jo, sem szabad az Templomokban, s' azok környül bort arulni és innya, mert az Ur Vacsorájával való élésnek méltóságát minuallya; mert a' tekervényes gonol; sziv így gondolkodhatik: szabad nekem az Templomban és az körül többet ennem és innom! miért venném hat csak azt a' kicsint, így arulni, kufarkodni (éres többeket-is) sem szabad, mert Christus Urunk azokat a' Templombul ki űzte. *Luc. 19. 45. 36. 47. Joh. 2. 14--16.* Veld őt; ve. *1. Cor. 21. v. 22.* és az helynek mivolta-is a' bünt Öregbiti. *Ames. med. Th. 1. 1. C. 14. th. 5.*

KERD. Miben áll az Isten templominak, és egyéb isteni tiszteletnek eszközeinek becsületben való tartása?

FELEL. 1. Abban hogy azokat a' sz. dolgokat, u. m. ige halgatást, Ur Vacsorájával való élelt, Templomokat &c. nagyra becsüllyük, és meg ne utállyuk, még csak sziveinkben-is, mint a' Gádarenu-sok a' Christust, *Matth. 8. 34.* a' Sidók a' Templomot, *Luc. 2. 19. 45. 46. 47.* David az Isten beszédit, *2. Sam. 12. 9;* hanem inkább a' külső dolgok-tul valójában meg-külfömböztetsük, és meg-külfömböztetnek lenni comprobállyuk.

2. Abban áll, hogy féllünk a' szent dolgokkal méltatlanul, és csak mint egy játékkal, az az, rut, nem szabad alávalo dolgokkal élni.

P. O. I. Az Isten nevére hamissan ne esküdgyünk.

B a

II. Az

II. Az Mi-Atyánkal, Credoval ne bővöl-
lyünk, hideglelést azokat le-írván, ne űzzünk, mert
ugyan-is a' mint mondgya egy valaki. *Ha az fül-
ben bé-mondot ige nem használ, mimodon használna az
nyokon függő ige.*

III. Az Isten írás s;avaival, mineműek a' töb-
bi közöt, ezek-is: *Nehéz beszéd ez: Jo nekünk it lak-
nunk: Ki menő ez ő hangjok &c.* ne jádczunk, és az
Isten hatalmát lelkünk idvelegére *Rom. 1. 16.* te-
sti hivalkodásra ne fordítsuk.

IV. Közönséges beszédben az Isten tulajdon-
ságát hijjában ne emlegetsük.

V. Az Isten Templomit fajtalan bejédekkel,
vizelleléssel, ocsmánysággal &c. ne rutitsuk, disz-
ólla, Korcsomává, buzás kafsá, élés házza ne tegyük,
az Istenek nyugovo helyeit, és azokban lévő csonto-
kat &c. mint kikért a' Christus meg-holt, rut mar-
háink aklainak ne áskállyuké és nag' profanè ne hán-
nyuk; hanem a' Templomok szentlegit, puritását
kivül, belől oltalmazzuk, s' másokkal-is erőnk sze-
rint oltalmaztassuk, meg-gondolván Istennek kö-
vetkező szavait a' leczkében. *En vagyok az Ur.*
m. b. m. meg- tudgyátok mit parancsoltam, meg-is
fogadyátok, mert Ur lévén bős;út állok parancso-
latomnak meg nem fogadásáért.

Hinc: a' Sidoknak az ő babonájok szerint, nem
volt s;abad a' templomban le-ülni, abban pökdölni.
kákogni, bottal járni, sétálni; sőt ha valakinek volt-
is Jerusálemben magas háza, nem volt annak onnét
a' *Sanctum Sanctorum* felé nézni, mellyekkel az I-
sten templomának nagy becsületben való tartását
mutatták-meg a' Sidok.

5 KER-

5. Kérdés. Miért hogy olly szorossan az M A G A
SATORAT parancsollya Isten becsületben tartani?

Felelet. Hogy azzal meg-mutassa, hogy sem ma-
ga, a' magának válaftott helyeket el-cserélni nem a-
karja, sem mások által cseréltetni, változtatni nem
szenvedi, nem szereti, és így azoknak szentségekre,
méltóságokra vigyáz, és azokat inculcállyá, mint
meg-látzik, *Exod. 33. 17. 1. Reg. 8. 48. Luc. 2. 27.*
holott az Istentől rendeltetett helyen való cultus pa-
rancsoltatik, és kedvének lenni tanittatik.

T A N U S A G.

Az Isten szent TEMPLOMINAK (a Sátor el mulván)
és azokhoz való szent helyeknek becsületben va-
ló tartásával és tartatásával minden ember tar-
tozik. A' Leczkében Isten parancsollya, melyre
nézve, Nem engedi vala Christus Urunk, hogy
senki valami edényt a' Templomon által-vinne.
Marc. 11. 16. Okai az Tanuságnak.

1. Mert azoknak meg nem becsüllőji Istennek
nagy haragjában esnek, másfiszor-is estenek, *Matth.*
21. 12, 13. *Marc. 11. 15. 16. Luc. 19. 45. 46. Joh.*
2. 14, 15, 16. holott maga az Ur Jésus nem csak pi-
rongató ízokkal él az Templomnak mocskolói el-
len, hanem ugyan erővel áll bős;út rajtok, ostrom-
csinálván hátokra, az ő bárányi együgyűségéről se-
lidségéről majd mint edgy ugyan el-feletkezvén.
Melly dolgot mivel maga kezeivel cselekedett,
nem más által cselekedtetett ő Felsége, amazok
cselekedetinek éktelen voltát fejezte-ki, mint
midőn valamelly Király vagy Fejedelem, ha kin ma-
ga áll bős;út, azzal annak vétkének nagysága, és a

B 3

Tíz

Tiszt előtt utálatos volta mutatódik ki, így lett it-is a dolog. Mert p. o.

1. Régenten a mi első szüléinket Angyalokkal rekesztette ki az Eden kertéből. *Gen. 3. 24.*

2. A' Sodomiták, Gomorriták vesztésére is Angyalit küldé. *Gen. 19.*

3. Az Izraél népének le-vágására is Angyalat küldé. *2. Sam. 24.*

4. Az Assyriabéliek közül 185. ezereknek le-vágásokra is Angyalat küldé. *2. Reg. 19. 35. Esaia. 27. 36. &c.* de amazok büntetésében maga volt ő Felsége az ultor és executor semmit senkivel nem gondolván. Láts hasonlórúl, *Esa. 1. 11-14.* holott a Sidók ezen vétek miatt kárhoztattatnak, és Isteni tiszteletek-is meg-vettetik. Balthasar pedig az Jerusálembéli Templomból el-hozatott szent edényeknek meg-fergetéséért hallatlan itélettel itilletik Istentül. *Dan. 5. Az Antiochusok-is, 1. Mach. 6. 2. Mach. 9.*

2. Oka. Mert meg-érdemlik.

1. Urokra nézve, mert Istenei, nem világi uraké, *hinc*, magosabbak-is (avagy csak úgy kellene leni) mások házáinál. *Psal. 74. 7. 8.* Tűzet vetettek a' te Sanctuariusmodnak, így *1. Chron. 29. 1.*

2. Contentumokra nézve. a. Az Templomok, mert az lelki eledel és ital ott vagyon, ot-is oltogat-tatik, úgy mint: Ige prädikálás, Könyörgés, Sacramentomoknak ki szolgáltatása, Eneklések, &c. Lásd *Psal. 23. Psal. 63. 6. & 65. 5. Act. 2. 42. Psal. 119. 50. 54. 92. Rom. 15. 4.* Már, ha csak testi eledelünk s' italunk helyeit is tisztán tartjuk és

tartat-

tartattuk, mennyivel inkább amazz.

Lásd ez aránt a' kegyeslekek. *Artic. 1. in Synodo Generali Margitaini ad Berettyo celebrata. 1681. die 12. Januarii conditum, & Canon Eccl. in Major. 58. nem árt meg. b.* Az Cimiteriumok-is nyilván meg-érdemlik, (nem Pápistai érdemet értek) mert a' bentek nyugovó helyei; aluvó házai, *Esa. 57. 2. a'* féllal hánt tetemeknek csendes vendég fogadói. Lásd ez aránt a' kegyes Jósias Királyt, ki még csak helyéből sem hadra ki-mozdítani koporsóját az Isten emberének. *2. Reg. 23. 17. 18.* Holott;

1. NB. Istennek nagy itéleti tisztelességgel el nem temettetni, mint Jezabel példája mutattya. *2. Reg. 9. 10. 33-37.* Kinek Epitaphiumja ilyen lehetett nagy méltán:

Minden gonofzsággal oh hires Jezabel!

Kinek kedves vala nagy ehető réz Bél

Izrael árkánál tőled ki-foly a' bél,

Ebek meleg gyomra néked rendelt Quartély;

Mert kit boszszontottál a' mennyégben még él.

Ollyan volt az Joachim temetése-is. *Jer. 22. 18. 19.* Lásd *2. Mach. 5. 10.*

2. NB--vagy a' földben sem nyughatni, *2. Reg. 22. 16.*

3. NB. Ellenben az veszedelmek előtt oda temettetni, áldás. *2. Reg. 22. 20.*

III. Meg-érdemlik nevekre nézve a' templomok, mert Istennek itt alatt lakó helyei, nyugodalmának házai, mellyekben fogadása szerint szeret s' akar is lakni. *Psal. 132. 13, 14.* Nem kell hát azokat infestálni, hogy valamikint meg ne utállyá az óltárát és el-

és ellenséginék ne adgya. *Lam.* 2. 6. 7. vagy el ne hadgya, mint *Ezech.* 11. v. 23. és Lelki eledelünk tárházait Lelki éhségnek sovány parlagjává ne fordítsa. *Jerem.* 7. 12. 14.

3. Oka. Mert az Isten Templominak s' azokban véghez mení sokot Istent tiszteltnek nálunk lévő *habados exercitiuma*, Istennek hozzánk nagy ajándéka; mint ellenben azoktul való meg-fosztás, ke-serves látogatása. Lásd: *Amos.* 8. 11. 12.

AZERT a' hol vadnak, méltók a' becsülletre.

Hafznai a' Tanúságnak.

1. Haszon. Feddésnek vagy meg-győzésnek hafz.

I. Feddi a' külső Tisztviselőket, kiknek bizony nagyobb gondgyok vagyon magok udvara s' jószágok hafznára, mint sem az Isten házaira, szapora valóban az *Edictum*, a' *Patens*, a' *Sancz*, Adó, Taxa, Quártely felől, még penig e' szokott subscriptióval: ----- a' nyargalót is meg-vesztjük, ha ekkor meg nem leszsz, &c.

Oh rossz szokást bészívó Nemzet! nem érzed keservesen, hogy a' kik azon sokkal élnek, azok miatt pusztulsz, de az Isten házainak becsülletiről ne grüjj azoknak nyilván, mert azt, a' ki őket fel-emelte, el-felejtették, és dicsőségérül keves gondot viselnek. *Esa.* 1. 10. seq.

II. Az belsőket is, kikben (*venia zelosorum dixerim*) igen ritka és rövid az Isten házaihoz való *realis* buzgóság, és cura, sőt sokszor a' kapott kis Prærogativa és eminentia miatt, más szolgait a' Christusnak kevelsé tartják, és venerállyák, igen akarván áldozni magok gyalmának, és így a' világi ál-orczás digni-

dignitas miat, az Isten tiszteltének eléb mozdításában könnyen hátra allanak. &c.

III. Az köz-népet is, kiknek is ez aránt sokakban világoson sántit hibás magok viselése; mert.

1. Az Isten oltári környül forgolodo szolgáknak eleitől fogván rendeltetet jövedelmeket doló, vagy violentiá el-vonták, az Isten szolgait azok által meg-szomorítván, abalienálták, és így sok helyeken az Isten házait magok el-pusztulni munkáldták, mellyeket immár rokák, farkasok laknak, és éktelen ordítással dehonestálnak, mert, (meg-keel vallani) az kösségnek edgyik nagy tudománya ez: hogy Papját meg-csalhassa, &c. Lásd it *Canon: in Major.* 61. 67.

2. Az Isten templomit, az hol meg-maradtának is, emez amaz fogás és pretextus alatt, igen magános külső világi haszonra vagy egy képpen, vagy másképpen fordították. (noha szomorúvan s' igazán, azt is meg-keel vallanunk, hogy sok helyeken bizony nincsen már oly hely, holot vagy csak egy szép falattyát, ruháját ez szegény kösség a' rajta kegyetlenkedők miat, akár K. akár L. akár másfok legyenek, meg-maraszthassa, s' azokbul mikor kelle-ne, élhelsen,) mellyekre nézve oh boldog Isten! bizony szent templomidnak CZIMERE romlott Országunknak a'probb Városiban s' Faluiban helyesen ez lehetne: még-pedig az Templomok Homlokira irattatván:

Buzás Kas: Elés és Korcsoma ház; Szabonnás bolt, és egyebek illyek. Azoknak kerítésnek neveik

nevek ismét ez lehetne: *Délő hely*, nem nyugodalom helye, mellyen az szegénységnek díszna, juha, lova &c. délel, és egyéb apro marhája, az hatalmasok előtt, apro kalyibakban rejtekben vagyon, magokkal az emberekkel edgyütt.

Melly szent templomidnak ilyen profánáltatásie meddig nézi és engedi felséged, tudgya egyedül a te Lelked. Oh! de bár ne késnék az óra, mellyen azokat megtisztittatván állatná Felséged a' régi puritásra vizsgálja, hadd örülne Jákób és Izrael azokban, és énekelne, HALLELUJA. Itt ezt tartjuk meg: Az Isten templominak, meg nem becsüllői, merő azon Nabuzar-Adán maradéki, s'unokái, mert mint ő, seregivel edgyütt semmit sem hagy az Jerusálembéli templomban. 2. Reg. 25. 13. sequ. valami ahoz való volt, így ezek is semmit sem adnak az Isten Templomin, azoknak munitióin, mint akár melly paraszt házon és funduson, kiknek adgyon Isten bünön bánkodó szívet, meg-térő lelket, az ő népének ismét pihenést, ohajtyuk.

2. Házon. INTŐ. Intetünk közönségesen mindnyájan ez törvény ereje szerint, Lev. 19. v. 30. arra, hogy az Isten Templomit meg-becsülljük, az az: csak azokra a' szent végekre és háznokra fordítsuk, mellyekre Istentől rendeltettek.

Ugy mint:

I. Ott buzgoságon, még pedig *cum attentione* & *confidentia* könyörögjünk, Psal. 85. 5. Eccl. 5. 1. 2. 3. Matth. 7. 7-10. Mert azok azért hivattnak imádságnak házaiknak. Esa. 56. 7. *cum Parall.*
és ott

és ott a' több Szentek imádságával fogatosb Isten előtt. Matt. 18. 20. Erre képest mondgya Tertul-lianus; *A' ki a' Templomban nem imádkozik, olyan mint ha a' vendégségben nem ennék; az harczon nem harczolna; az ágyon nem alunnék, &c.*

II. Oda az Isten igéjének halgatására, tanulására, tanítására, Sacramentumokkal való élésre, &c. seregenként fel-gyűllyünk. Psal. 122. 1. Dávidot. Luc. 19. 47. A' Christust ez aránt követvén. Lásd Exod. 23. 17. 1. Samu. 1. 3. sequ. Luc. 2. 37. 38. Actor. 3. 1. 1. Corin. 16. 2. 2. Reg. 23. 21, 22, 23. 2. Chronic. 35. 1-19. s' a' többit.

Máldszor intetnek a' külső világi nagy Tisztek, Urak, Fejedelmek, hogy ez aránt eszegek, vigyázók, buzgók legyenek. Psalm. 2. 10. 11. és vegyék észre magokat az szunnyadozás után, hogy gondviséletlenségben talaltatván s' itiltetvén el ne ráncsák őket. Psalm. 50. v. 22. és Isten előtt való szám adások fontosb ne legyen, és ez után legyenek Isten Templominak jobb gondviselői, Curátori, dajkái, annak mocskolóinak, fel-rontóinak, és *quo modo profanatorum severus vindexi*. Követvén az régi bódog emlékezetű kegyes Királyoknak nyomdokit, példait, minéműiek voltak, ASA. 1. Reg. 15. 12. sequ. EZECHIAS. 2. Reg. 18. 1. sequ. 2. Chron. 29. JOSIAS. 2. Reg. 22. & 23. 2. Chron. 34. JOSUE. ki a' *Sacrilegus* Achánt háza népeitől meg-bünteté. Jos. 7. Azonban vigyázzanak, hogy az Balthasar bünéből részt valamiként ne vegyenek, éven avagy iván olyan edényekből, melyek az

lyek az előtt Istennek szenteltettek vólt; de Nabu-
godonozor, és Nabuzar-Adán unokái által, az *pro-
fanus usus* fordítottak. *Dan. 5. 1 sequ. 2. Reg. 25.*
hogy bűnéből részt vévén, büntetéséből is részt
ne kellesek venniék. *Juxta Apoc. 18. 4.*

Harmadszor intetnek az Egyházi belső Birák, a' kik
eddig az Isten Templomiért buzgottanak, ez után-
is buzogjanak meg-restülés nélkül, mert akkor mi-
kor, &c. *1. Petr. 5. v. 4.* és Isten ő vélek léltén, ő
bennék magát meg-dicsőíti, mint kedves szolgálban.

Nevezet szerint, itt, ez Tractusban lévő Chri-
stus Jesus szolgainak 16. esztendőktől fogván való
értelmes Birája, Körmendi Péter Uram, ki eddig az
Isten Templominak becsületben tartója s' tartatója
vóltál, s' a' mi nagyobb, pogányok tüze miatt el-é-ge-
tett, Istennek ez Tractusban lévő 18. Templomi-
nak fel-éppítésében fő ok vóltál. (neveit itt elő szá-
mlálni nem szükség) ezen buzgóságban mind halá-
lig menny elő, mert fáradságodnak jutalma követ
léltén és bő. *1. Petr. 5. 4.*

Negyedszer intetnek az Egyházi szolgák; hogy
az Isten Templominak becsületben való tartattatá-
sát nyílt torokkal prédikállyák. *Esa. 58. 1.* min-
kiknek köteleiségek azokhoz vagyon. *Psal. 134. 1.*
és mikor irreverentiajokat látták a' nép közöt, ferő
fajlallják a' mennyire tüllők lehet szoval, kéréssel,
intéssel reformállyák, magok-is, cselédek-is rever-
tállyák: mert nagy szegény lesz ha kinek az irreve-
rentia Eccho vissza fog szollani, s' hangozni. *juxta*
Rom. 2. 21. 22. 24. a' ki prädikálloda' templomoknak
becsületben való tartását, magad nem tartod!

Ötöd-

ötödször intetik az község, hogy az Isten tem-
plomit tisztaságban becsületben tartsa, hogy mi-
kor ot a' nyomoruság közzől fog kiáltani, Isten-is ő-
tet meg-halgassa *Psal. 50. 15. 2. Chron. 20. 7. 8. 9.*
Amen.

Votum Authoris.

En Uram, én Istenem, a' te Templomod-
nak pénz tarto Ládájában vetettem. most
ez két kis Füllért, töllem ved jo neven.
Marc. 12. 41-44. Luc. 21. 1-4. és segély
engemet hogy mászför többet is
vigan vethessek.

Epilogus Concionis.

onka Templomidat Uram szánd s' eppies meg.
Mit mivelte ellenség azokkal, jól nézd meg.
Töllök széllyel o'f lott Szolgaidat hozd meg.
Pusztá Faluidat emberekkel tölcs meg.
Örűly oh mi Urunk a' te munkaidban,
Lakozzál Magyarok közt, szent Sionodban,
Had lakjunk békével még édes hazánkban.
Holtunk után pedig a' te országodban.

V E G E.

Írák K. Daroczon a' Karaszna Viz mellett.
1683. Eszt. 17. Martij.
Debreczeni Foris István, a' Kuruczok
Qvártélyozásakor.